

1.01 Izvirni znanstveni članek

UDK 332.21(497.452)"13/18"
726:27-523.42(497.4)Lesce

Prejeto: 13. 7. 2016

Matjaž Bizjak

doc. dr., višji znanstveni sodelavec, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa,
Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana
E-pošta: matjaz@zrc-sazu.si

Identifikacija posestnih enot srednjeveškega urbarja

Primer »zemljiškega gospostva« cerkve v Lescah

IZVLEČEK

Avtor raziskuje posestno zgodovino zemljiškega gospostva cerkve v Lescah in z retrogradno analizo zgodovinskih virov iz časa med 14. in 19. stoletjem identificira posamezne posestne enote. Od dvanajstih dokumentiranih hub ob koncu 16. stoletja so štiri pripadale leški cerkvi; dve beneficiju, iz katerega se je vzdrževal kaplan, dve pa gospostvu cerkve v ožjem pomenu besede. Jedrno posest gospostva, ki jo je cerkev ohranjala ves obravnavani čas, je sestavljalo šest kmetij; po ena v Lescah, na Bregu ob Bistrici, na Gorici in Smokuču ter dve v Hlebcah.

Ključne besede
cerkvena posest, Lesce, urbar, srednji vek

ABSTRACT

IDENTIFICATION OF ESTATE UNITS OF THE MEDIEVAL LAND REGISTER. A CASE OF THE ECCLESIASTICAL "SEIGNIORY" IN LESCE

The author investigates the estate history of the ecclesiastical seignory in Lesce and identifies individual estate units through a retrospective analysis of historical sources from the period between the 14th and 19th century. Of the twelve peasant hides (huba, Hufe) documented at the end of the 16th century, four belonged to the church of Lesce, two to the benefice, which provided the chaplain with regular income, and another two to the ecclesiastical seignory in the narrow sense of the word. The central estate of the seignory, which the church retained in its hands for the entire duration of the aforementioned period, encompassed six farms: one in Lesce, Breg ob Bistrici, Gorica and Smokuč, and two in Hlebce.

KEY WORDS
ecclesiastical estate, Lesce, land register, Middle Ages

ŠAL, ŽA Radovljica, Matične knjige: M 1773–1800.

OBJAVLJENI VIRI IN LITERATURA

Bizjak, Matjaž: Listina o izgradnji in posvetitvi lastniške cerkve v Lescah. *Historia artis magistra. Amicorum discipulorumque munuscula Johanni Höfler septuagenario dicata*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, Slovensko umetno-stnozgodovinsko društvo, 2012, str. 33–42.

Blaznik, Pavle: Jožefinski kataster v luči jožefinske davčne občine Spodnji Bitenj. *Loški razgledi* 21 (1974), str. 47–58.

Blaznik, Pavle: Železniki in franciscejski katastrski elaborati. *Loški razgledi* 25 (1978), str. 11–23.

Hišna imena na Gorenjskem, <http://www.hisnaime-na.si/>.

Höfler, Janez: *O prvih cerkvah in župnijah na Slovenskem. K razvoju cerkvene teritorialne organizacije slovenskih dežel v srednjem veku*. Ljubljana: Vi-harnik, 2013.

Hormayr, Joseph (ur.): *Kritisch-diplomatische Beyträge zur Geschichte Tirols im Mittelalter* I.2. Wien: Carl Schaumburg und Compagnie, 1803.

Kos, Dušan: Zgodovinski razvoj naselij goriškega kota. *Kranjski zbornik 1990*. Kranj: Skupščina občine, 1990, str. 151–173.

Kos, Franc (ur.): *Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku, IV: 1101–1200*. Ljubljana: Leonova družba, 1915.

Krampač, Tone (ur.): *Gorenjske družine v 18. stoletju*. Celje: Društvo Mohorjeva družba; Celjska Mohorjeva družba; Ljubljana: Slovenska matica: Inštitut Karantanija, 2016.

Kušej, Rado: *Cerkveno pravo katoliške in pravoslavne cerkve s posebnim ozirom na razmere v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev*. Ljubljana: Založba juridične fakultete, 1923.

Marijina cerkev v Lescah ob dvestoletnici župnije 1987 (ur. Štefan Babič). Lesce: Župnijski urad, 1987.

Pleterski, Andrej: Metoda povezave retrogradne analize katastra s pisanimi in arheološkimi viri (primer Blejskega kota). *Zgodovinski časopis* 43 (1989), str. 157–182.

Pleterski, Andrej: *Župa Bled. Nastanek, razvoj in prežitki*. Dela 1. razreda SAZU 30 (= Dela Inštituta za arheologijo 14). Ljubljana: SAZU, 1986.

Richter, Franz Xaver: *Ürkundliche Geschichte von Radmannsdorf*. *Archiv für Geographie, Historie, Staats- und Kriegskunst* 13 (1822), str. 465–470.

Schumi, Franz (ur.): *Urkunden- und Regestenbuch des Herzogtums Krain* I. Laibach: samozaložba, 1882–1883.

Sinobad, Jure: *Dežela. Kulturnozgodovinski oris Radovljiške ravnine*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1998.

Vilfan, Sergij: Koseščina v Logu in vprašanje kosezov v vzhodni okolici Ljubljane. *Hauptmannov zbornik*. Razprave I. razreda SAZU V. Ljubljana: SAZU, 1966, str. 179–215.

S U M M A R Y

Identification of estate units of the medieval land register. A case of the ecclesiastical “seigniory” in Lesce

The late medieval estate structure in Lesce was marked by a strong presence of ecclesiastical estates. The latter does not indicate affiliation with the vast Bled seigniory owned by the Bishops of Brixen, who in the 11th century appropriated extensive tracts of land in the territory between the Sava River and the Karavanke Mountain Range, but rather scattered estates of various parishes, churches and benefices from the territory of the old parish of Radovljica. Of the twelve peasant hides (*huba*, *Hufe*) documented at the end of the 16th century, four belonged to the church of Lesce; two to the benefice, which provided the chaplain with regular income, and another two to the ecclesiastical seigniory in the narrow sense of the word. For this particular seigniory, which is the subject of the paper at hand, four land registers have been preserved for the period between the mid-15th and the early 17th century, which in combination with later sources (the Theresian and Franciscan Cadastres, population census from the mid-18th century and parish registers of births, marriages and deaths from the 17th to 19th century) enable precise identification of farms belonging to the seigniory. The central seigniorial estate, which the church retained in its hands for the entire duration of the aforementioned period, encompassed six hides: one in Lesce, Breg ob Bistrici, Gorica and Smokuč, and two in Hlebce.